

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/8/2018
Identifikačné číslo spisu:	7214218725
Dátum vydania rozhodnutia:	14.06.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Emil Franciscy
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:7214218725.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky K. J., bývajúcej v H., zastúpenej Mgr. Evou Braxatorisovou, advokátkou so sídlom v Bratislave, Trenčianska č. 17, proti MVDr. Y. J., bývajúcemu v S. zastúpenému JUDr. Jolanou Fuchsovou, PhD., advokátkou so sídlom v Košiciach, Štúrova č. 20, o určenie výživného plnoletej osoby, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 16 C 221/2014, o dovolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 31. mája 2017 sp. zn. 8 Co 2/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Navrhovateľka sa návrhom podaným 30. júna 2014 domáhala, aby MVDr. Y. J. (navrhovateľkin otec) bol zaviazaný prispievať na jej výživu 700 € mesačne. Na odôvodnenie návrhu uviedla, že je plnoletá, rodičia sa rozviedli, nevlastní žiaden majetok, pripravuje sa na budúce zamestnanie a nie je schopná sama sa živiť. Otec neprispieva na úhradu jej bežných výdavkov ani výdavkov spojených s jej zhoršeným zdravotným stavom a štúdiom na dvoch vysokých školách. Podľa jej názoru výživné v navrhovanej výške zodpovedá jej potrebám a tiež možnostiam MVDr. Y. J..

2. Okresný súd Košice II (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 26. apríla 2016 č.k. 16 C 221/2014-330 zaviazal MVDr. Y. J. prispievať na výživu navrhovateľky 450 € mesačne od 10. augusta 2015 vždy do 15. dňa toho ktorého mesiaca vopred; v prevyšujúcej časti súd prvej inštancie návrh zamietol. Dlžné výživné vo výške 3 519 € za obdobie od 10. augusta 2015 do 30. apríla 2016 zaviazal MVDr. Y. J. zaplatiť navrhovateľke do 60 dní od právoplatnosti rozsudku. Rozhodol tiež, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

3. Proti tomuto rozsudku (okrem výroku o zamietnutí návrhu v prevyšujúcej časti) podal odvolanie

MVDr. Y. J.. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil a zaviazal ho prispievať na výživu navrhovateľky 320 € mesačne od 10. augusta 2015 do 28. februára 2016 a 180 € mesačne od 1. marca 2016 do budúca a primerane tomu určil dlžné výživné.

4. Navrhovateľka navrhla, aby odvolací súd odvolaniu nevyhovel a rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že MVDr. Y. J. zaviazal prispievať na jej výživu od podania návrhu 600 € mesačne a od 1. marca 2016 vo výške 550 € mesačne.

5. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 31. mája 2017 sp. zn. 8 Co 2/2017 rozsudok súdu prvej inštancie: a/ potvrdil vo výroku o výživnom za obdobie od 10. augusta 2015 do 31. augusta 2016 a vo výroku o dlžnom výživnom a spôsobe jeho zaplatenia, b/ zmenil vo výroku o výživnom tak, že od 1. septembra 2016 do budúca je MVDr. Y. J. povinný prispievať na výživu navrhovateľky 200 € mesačne vždy do 15. dňa v mesiaci vopred.

5.1. Odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku konštatoval, že rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým bol návrh navrhovateľky v prevyšujúcej časti zamietnutý nebol odvolaním napadnutý, nadobudol právoplatnosť a preto nebol predmetom preskúmania odvolacím súdom [§ 367 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)]. Navrhovateľka nepodala odvolanie voči rozsudku súdu prvej inštancie ani čo do určenia výživného od 10. augusta 2015, preto odvolací súd s poukazom na § 379 CSP nemohol preskúmať zákonnosť určenia počiatku vyživovacej povinnosti MVDr. Y. J. voči navrhovateľke za obdobie od podania návrhu do 10. augusta 2015.

5.2. Podľa názoru odvolacieho súdu súd prvej inštancie dostatočne zistil skutočný stav, ktorý po právnej stránke následne správne posúdil. V súlade so zákonom rozhodol o vyživovacej povinnosti vo výške 450 € mesačne za obdobie od 10. augusta 2015 do 31. augusta 2016 a tiež o dlžnom výživnom a spôsobe jeho zaplatenia, preto rozsudok súdu prvej inštancie v tejto časti potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP). Vzhľadom na to, že sa v tejto časti stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku, obmedzil sa len na skonštatovanie správnosti jeho dôvodov.

5.3. K námietkam odvolateľa poukázal na zásady určovania výživného rodičov na deti, ako aj trvanie vyživovacej povinnosti rodičov voči deťom. Uviedol, že výdavky navrhovateľky preukázané v preskúmanom období nadobudli konkrétny rozsah jej nástupom na univerzitné štúdium, predovšetkým s finančne nákladnejším spôsobom bývania a stravovania, pomerne veľkou vzdialenosťou medzi bydliskom a sídlom univerzity so zreteľom na cestovné náklady a tiež zdravotný stav navrhovateľky, ktorý ovplyvnil štruktúru a rozsah jej odôvodnených potrieb. Výdavky navrhovateľky, ktorými odôvodňovala návrh na určenie výživného, odvolací súd nepovažoval za neprimerané a o ich výške nemal pochybnosti, lebo v priebehu konania pred súdom prvej inštancie boli jednoznačne preukázané. Námietky odvolateľa týkajúce sa výberu školy (univerzity), rozsahu odôvodnených potrieb navrhovateľky a odvolateľom akcentovanej možnosti navrhovateľky zamestnať sa označil odvolací súd za irelevantné. Stotožnil sa aj s hodnotením možností, schopností a majetkových pomerov povinného plniť vyživovaciu povinnosť voči navrhovateľke za obdobie od 10. augusta 2015 do 31. augusta 2016 vzhľadom na jeho príjem preukázaný odpismi mzdových listov a po zohľadnení jeho ďalšej vyživovacej povinnosti voči plnoletému synovi. Dospel k rovnakému právnenému záveru ako súd prvej inštancie, že výživné 450 € mesačne za toto obdobie je primerané odôvodneným potrebám navrhovateľky. Postupné zmeny v pracovných pozíciách odvolateľa za uvedené obdobie nemali za následok zníženie jeho príjmových pomerov, ani zúženie životného štandardu, preto bol - aj podľa názoru odvolacieho súdu - schopný plniť vyživovaciu povinnosť voči navrhovateľke vo výške 450 €.

5.4. Zmenu pomerov odvolateľa, ktorému sa bez jeho zavinenia výrazne znížil príjem od 1. septembra 2016 na sumu 982 €, považoval odvolací súd za preukázanú dokazovaním vykonaným súdom prvej inštancie. Podľa jeho názoru bola táto zmena dôvodom, aby ho zaviazal prispievať na výživu navrhovateľky od uvedeného dňa v redukovanej výške 200 € mesačne, ktorá je - od uvedeného dňa - primeraná aktuálnym zárobkovým schopnostiam a možnostiam odvolateľa, zohľadňuje aj jeho ďalšiu vyživovaciu povinnosť voči plnoletému synovi a tiež odôvodnené potreby navrhovateľky. So zreteľom na to odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 388 CSP zmenil a MVDr. Y. J. zaviazal prispievať na výživu navrhovateľky 200 € mesačne od uvedeného dňa do budúca vždy do 15. dňa v mesiaci vopred.

5.5. Podľa právneho názoru odvolacieho súdu rozhodol súd prvej inštancie správne aj o dlhu na

výživnom (3 919 €) a spôsobe jeho zaplatenia (do 60 dní); priznanie výhody splátok alebo stanovenie dlhšej lehoty by podľa jeho presvedčenia nebolo správne ani spravodlivé.

6. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala navrhovateľka dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP. Poukázala na to, že v konaní pred súdom prvej inštancie žiadala vykonať ďalšie dokazovanie ohľadom majetkových pomerov MVDr. Y. J. (napríklad výpismi z účtov, zistením majetku v akciách a úsporami), o jej návrhoch ale súd nerozhodol a v odôvodnení rozsudku sa s jej návrhmi nevyporiadal. Odvolací súd prijal záver o príjme odvolateľa vo výške 982 € bez toho, aby vykonal dokazovanie relevantné pre prijatie tohto záveru. Neodstránil ani nedostatky v konaní súdu prvej inštancie, ktorý nevyhovel jej návrhom na podrobnejšie (ďalšie) zisťovanie majetku MVDr. Y. J.. Vykonanie ňou navrhovaného dokazovania malo pritom pre posúdenie veci podstatný význam. Ani súd prvej inštancie ani odvolací súd nevysvetlili, prečo sa uspokojili len so zistením príjmov menovaného a komplexne nezisťovali jeho majetok (majetkové pomery). Pokiaľ by také dokazovanie vykonali, zistili by, že bol voči nej schopný plniť výživovaciú povinnosť vo výške ňou uvádzanej. Odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok bez náležitého vykonania (zopakovania) dokazovania, neprípustne prehodnotiac skutkové závery prvoinštančného súdu. Podľa názoru dovolateľky jej týmto postupom súdov bola znemožnená realizácia jej procesných oprávnení v takej miere, že bolo zasiahnuté do práva na spravodlivý súdny proces.

7. MVDr. Y. J. vo vyjadrení k dovolaniu poukázal na to, že on ani navrhovateľka nepodali odvolanie voči výroku rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým bol navrhovateľkin návrh v prevyšujúcej časti (nad určenie výživného vo výške 450 €) zamietnutý. V dôsledku toho tento výrok nadobudol právoplatnosť a nemohol byť meritórne preskúmaný odvolacím súdom. Z rovnakého dôvodu nemôže byť na základe dovolania navrhovateľky vecne posúdený dovolacím súdom (dovolanie je totiž prípustné iba proti rozhodnutiu odvolacieho súdu).

7.1. Pokiaľ navrhovateľka namietala nevykonanie dokazovania výpismi z účtov, informáciami o jeho majetku v akciách a úsporách, mala ňou tvrdenú nesprávnosť vytknúť súdu v odvolaní, ktoré ale nepodala. Nedôvodne preto tvrdí, že postupom súdov jej bola znemožnená realizácia jej procesných oprávnení.

7.2. K námietke dovolateľky, že odvolací súd vychádzal z jeho príjmu vo výške 982 € bez toho, aby vykonal dokazovanie relevantné pre prijatie tohto záveru a že nezopakoval dokazovanie vykonané súdom prvej inštancie, MVDr. Y. J. uviedol, že navrhovateľka sa mylí, pokiaľ vychádza z názoru, že odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie z dôvodu, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 365 ods. 1 písm. f/ CSP). V skutočnosti bolo dôvodom pre zmenu prvoinštančného rozsudku to, že súd prvej inštancie vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h/ CSP); v takom prípade nemusel vykonať (zopakovať) dokazovanie. Skutočnosť, že jeho príjem v čase rozhodovania súdu prvej inštancie predstavoval 982 €, nebola v konaní sporná. Súdom prvej inštancie ani nemohol vychádzať z iného skutkového zistenia. Navrhovateľka sa mylí aj potiaľ, pokiaľ namieta absenciu vysvetlenia, prečo bolo pre určenie výšky výživného relevantné zníženie jeho príjmu od 1. septembra 2016 - odvolací súd to totiž vysvetlil v bode 15. odôvodnenia svojho rozsudku.

7.3. Z týchto dôvodov MVDr. Y. J. navrhol dovolanie zamietnuť podľa ustanovenia § 448 CSP.

8. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci určenia výživného plnoletých osôb, ktoré je od 1. júla 2016 upravené v CMP. Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. CMP v ustanoveniach § 76 a § 77 obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní „neustanovuje inak“, ak ide o prípustnosť dovolania vo veciach určenia výživného plnoletých osôb; prípustnosť dovolania navrhovateľky bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastníčka konania zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je

uvedené v nasledovných bodoch.

10. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok (nie „ďalšie odvolanie“) a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu [viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 165/2017, 3 Cdo 14/2017, 4 Cdo 157/2017, 5 Cdo 155/2016, 8 Cdo 67/2017 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky)].

11. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (3 Cdo 42/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 8 Cdo 99/2017).

12. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je skôr reštriktívny výklad (1 Cdo 26/2017, 2 Cdo 154/2017, 3 Cdo 42/2017, 5 Cdo 12/2017, 7 Cdo 163/2017, 8 Cdo 73/2017).

13. V danom prípade z dovolania nevyplýva jednoznačne, či navrhovateľka dovolaním napadla celý rozsudok odvolacieho súdu (viď formuláciu „a to v celom rozsahu“) alebo len jeho zmeňujúci výrok. Vzhľadom na to, že žiadala zrušiť napadnutý rozsudok (ako celok) a pred tým odložiť jeho vykonateľnosť (ako celku), vychádzal najvyšší súd z toho, že dovolaním napadla oba výroky rozsudku odvolacieho súdu.

13.1. Dovolanie v civilnom mimosporovom konaní môže podať iba účastník konania, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (viď § 2 ods. 1 a 2 CMP v spojení s § 424 CSP). Otázku, či rozhodnutím odvolacieho súdu došlo v porovnaní s rozhodnutím súdu prvej inštancie k zhoršeniu situácie dovolateľa (t.j., či je dovolateľ účastníkom oprávneným podať dovolanie), treba vždy riešiť s prihliadnutím na individuálne okolnosti daného prípadu.

13.2. Prípustnosť dovolania má vo všeobecnosti stránku objektívnu a subjektívnu. Objektívna stránka sa nevzťahuje na osobu konkrétneho dovolateľa a zohľadňuje (len) vecný aspekt tohto opravného prostriedku - či smeruje proti rozhodnutiu vykazujúcemu zákonné znaky rozhodnutia, proti ktorému je dovolanie prípustné (objektívna prípustnosť dovolania je vymedzená ustanoveniami § 420 a § 421 CSP). Subjektívna stránka prípustnosti dovolania sa naopak viaže na osobu konkrétneho dovolateľa a zohľadňuje osobný aspekt toho, kto podáva dovolanie - či je u neho daný dôvod, ktorý ho oprávňuje podať dovolanie. Pri skúmaní subjektívnej stránky prípustnosti dovolania treba vziať na zreteľ, či dovolateľ bol negatívne dotknutý napadnutým rozhodnutím (viď R 50/1999).

13.3. Skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska objektívneho nasleduje až po skúmaní subjektívnej stránky prípustnosti dovolania; pokiaľ dovolací súd dospeje k záveru, že účastník konania nebol subjektívne oprávnený podať dovolanie, nepristúpi už k skúmaniu prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 a § 421 CSP.

14. Navrhovateľka sa podaným návrhom domáhala, aby súd zaviazal MVDr. Y. J. platiť jej výživné vo výške 700 € (vo vyjadrení k odvolaniu uviedla sumu 600 €, resp. 550 €). Súd prvej inštancie jej návrhu vyhovel v časti týkajúcej sa výživného vo výške 450 € za obdobie od 10. augusta 2015. Rovnako jej vyhovel v časti týkajúcej sa dlžného výživného a spôsobu jeho zaplataenia. Odvolací súd na základe odvolania jej otca rozsudok súdu prvej inštancie v týchto častiach potvrdil. So zreteľom na to dovolací súd konštatuje, že uvedenými časťami rozhodnutí súdov nebolo rozhodnuté v neprospech

navrhovateľky. Navrhovateľka nie je preto v týchto častiach (subjektívne) oprávnená podať dovolanie. Dovolací súd preto jej dovolanie v týchto častiach odmietol ako podané neoprávnenou osobou (§ 447 písm. b/ CSP). Vzhľadom na subjektívnu neprípustnosť dovolania navrhovateľky v týchto častiach neskúmal, či sa v ňom opodstatnene namieta niektorý dovolací dôvod.

15. V neprospech navrhovateľky bolo rozhodnuté výrokom rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým bol jej návrh zamietnutý v prevyšujúcej časti (nad sumu 450 € a za obdobie od podania návrhu do 9. augusta 2015). Navrhovateľka ale tento výrok nenapadla odvolaním, preto ho odvolací súd ani nepreskúmaval. Predmetný výrok súdu prvej inštancie nemožno v dovolacom konaní posúdiť, lebo dovolaním možno napadnúť iba rozhodnutie (výrok rozhodnutia) odvolacieho súdu.

16. Pokiaľ ide o „zmeňujúci“ výrok rozsudku odvolacieho súdu, treba mať na zreteli, že odvolací súd navrhovateľke jednak a/ priznal to isté, čo súd prvej inštancie (výživné vo výške 200 € od 1. septembra 2016 do budúcnosti), jednak b/ znížil súdom prvej inštancie určené výživné od uvedeného dňa zo sumy 450 € na 200 €.

16.1. Rozhodnutím odvolacieho súdu, ktorým bolo navrhovateľke priznané od 1. septembra 2016 výživné do výšky 200 € nebolo rozhodnuté v jej neprospech; ani v tejto časti nemožno preto navrhovateľku považovať za účastníčku (subjektívne) oprávnenú podať dovolanie. Dovolací súd preto jej dovolanie v tejto časti odmietol ako podané neoprávnenou osobou (§ 447 písm. b/ CSP). Vzhľadom na subjektívnu neprípustnosť dovolania navrhovateľky v tejto časti neskúmal, či sa v ňom opodstatnene namieta niektorý dovolací dôvod.

16.2. V neprospech navrhovateľky bolo rozhodnuté zmeňujúcim výrokom rozsudku odvolacieho súdu, ktorým od 1. septembra 2016 znížil výšku výživného na navrhovateľku zo 450 € na 200 €. V nadväznosti na to dovolací súd uzatvára, že dovolateľka je osobou subjektívne oprávnenou podať dovolanie len vo vzťahu k výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bola od uvedeného dňa (v porovnaní s rozsudkom súdu prvej inštancie) znížená výška jej výživného. Po prijatí tohto záveru zameral dovolací súd pozornosť na otázku, či je navrhovateľkou podané dovolanie v tejto časti procesne prípustné.

17. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t.j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnené uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP); v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

18. Vyššie už naznačenej mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

19. Navrhovateľka v dovolaní uviedla, že prípustnosť jej dovolania vyplýva z § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý

proces.

19.1. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú dovolateľkou namietanú procesnú vadu zmätočnosti, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

19.2. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre účastníka konania nevyplýva právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi účastníkov konania (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Súd sa z tohto dôvodu nemusí v odôvodnení svojho rozhodnutia zaoberať úplne všetkými dôvodmi a argumentmi účastníkov konania; postačujúcim je, ak z odôvodnenia rozhodnutia sú zrejmé všetky skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia, ktoré sú podstatné pre rozhodnutie (II. ÚS 76/07).

19.3. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie alebo spor) znemožňujúca účastníkovi (strane sporu) realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku (3 Cdo 110/2017, 4 Cdo 128/2017, 8 Cdo 56/2017).

19.4. Vzhľadom na to, že postupom súdu nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom konaní, nemôže byť postupom súdu zásadne ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (3 Cdo 173/2017, 7 Cdo 150/2017, 8 Cdo 49/2017). Otázku ústavnej súladnosti právneho záveru dovolacieho súdu založeného na takomto chápaní pojmu „procesný postup súdu“ posudzoval Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) napríklad v konaniach sp. zn. I. ÚS 21/2018, III. ÚS 614/2017, IV. ÚS 88/2018, v ktorých podané sťažnosti odmietol s odôvodnením, že nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu pri rozhodovaní o dovolaní nemajúci oporu v zákone.

20. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017).

21. Navrhovateľka v danom prípade spochybňuje súlad procesného postupu súdu prvej inštancie s ustanoveniami právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 (viď bod 22. tohto uznesenia) a tiež súlad procesného postupu odvolacieho súdu podľa právnej úpravy účinnej po uvedenom dni (viď body 23. a 24. tohto uznesenia).

22. Súdu prvej inštancie navrhovateľka v dovolaní vytkla, že v konaní navrhovala vykonať ďalšie dokazovanie ohľadom majetkových pomerov MVDr. Y. J. (napríklad výpismi z účtov, zistením majetku v akciách a úsporami), o týchto jej návrhoch ale nebolo rozhodnuté a rozsudok súdu prvej inštancie neobsahuje vysvetlenie, prečo nebolo vykonané ňou navrhované dokazovanie. Podľa jej presvedčenia rozhodol súd prvej inštancie bez náležitého zistenia rozhodujúcich skutkových okolností.

22.1. Dokazovanie je časť civilného konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na

rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Ani podľa predchádzajúcej právnej úpravy (účinné do 30. júna 2016) nebol súd v občianskom súdnom konaní viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nebol povinný vykonať všetky navrhované dôkazy (6 Cdo 51/2012). Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z navrhnutých dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, bolo vecou súdu, a nie účastníkov konania (viď § 120 Občianskeho súdneho poriadku). Zo samej skutočnosti, že súd v priebehu občianskeho súdneho konania nevykonával všetky navrhované dôkazy alebo vykonával iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, súdna prax nevyvodzovala existenciu vady konania znemožňujúcej realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (viď R 125/1999). Súdny zastával názor, že nevykonanie určitého dôkazu môže mať za následok neúplnosť skutkových zistení (vedúcu prípadne k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), táto nesprávnosť ale nezakladá vadu zmatečnosti uvedenú v ustanovení § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku (k tomu viď R 37/1993 a 3 Cdo 219/2013, 3 Cdo 888/2015, 4 Cdo 34/2011, 5 Cdo 149/2010, 6 Cdo 134/2010, 6 Cdo 60/2012, 7 Cdo 86/2012 a 7 Cdo 36/2011).

22.2. Ani nesprávne vyhodnotenie dôkazov, ktoré navrhovateľka naznačuje v dovolaní, nebolo považované za vadu zmatečnosti, ktorá by zakladala prípustnosť dovolania. Súdna prax sa ustálila na názore, že ak súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu vecne nesprávne, táto skutočnosť ale sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku (viď R 42/1993, ale aj 1 Cdo 85/2010, 1 Cdo 18/2011, 3 Cdo 268/2012, 4 Cdo 314/2012, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 104/2010, 7 Cdo 248/2012).

22.3. K otázke nedostatočného odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie a procesných účinkov nepreskúmateľnosti z hľadiska prípustnosti dovolania viď ďalej bod 24. tohto uznesenia dovolacieho súdu.

23. Odvolaciemu súdu navrhovateľka vytýka, že prijal záver o príjme odvolateľa vo výške 982 € bez toho, aby vykonával náležité dokazovanie pre prijatie tohto záveru a (navyše) dôsledne nezisťoval majetok MVDr. Y. J., konkrétne stav jeho bankových účtov, úspor a akcií. Podľa jej presvedčenia odvolací súd neprípustne prehodnotil skutkové závery súdu prvej inštancie a napadnutý rozsudok zmenil bez vykonania (zopakovania) dokazovania zameraného na celkovú majetkovú situáciu MVDr. Y. J.. Podľa názoru dovolateľky jej tým znemožnil realizáciu jej procesných oprávnení v takej miere, že zasiahol do práva na spravodlivý súdny proces.

23.1. Z napadnutého rozsudku odvolacieho súdu je zrejmé, že zmenu pomerov odvolateľa, ktorému sa bez jeho zavinenia výrazne znížil príjem z výkonu práce od 1. septembra 2016 na sumu 982 €, považoval za preukázanú dokazovaním vykonaným súdom prvej inštancie. Zo spisu vyplýva, že údaj o tejto výške príjmu MVDr. Y. J. obsahuje listina založená na č.l. 325, ktorá bola oboznámená na pojednávaní pred súdom prvej inštancie uskutočneným 26. apríla 2016. Navrhovateľka teda neopodstatnene tvrdí, že sa odvolací súd v tomto smere odchýlil od skutkových zistení a skutkových záverov súdu prvej inštancie. Nesprávny je právny názor dovolateľky, že odvolací súd bol v danom prípade povinný dokazovanie doplniť alebo zopakovať. Dovolaťka nerozlišuje dôsledne procesnú situáciu, na ktorú sa vzťahuje (na jednej strane) ustanovenie § 365 ods. 1 písm. f/ CSP a (na druhej strane) ustanovenie § 365 ods. 1 písm. h/ CSP. V danom prípade odvolací súd nevytkol súdu prvej inštancie nesprávne skutkové zistenia. Naopak, skutkové zistenia súdu prvej inštancie týkajúce sa zmeny relevantných pomerov MVDr. Y. J. (pokles jeho príjmov na 982 €) považoval za postačujúce pre to, aby na ich základe (to znamená na základe tých istých skutkových záverov) prijal právne závery odlišné od záverov súdu prvej inštancie.

23.2. V takom prípade - ako správne namieta MVDr. Y. J. - odvolací súd nemusel vykonať ani zopakovať dokazovanie.

24. K námietke navrhovateľky týkajúcej sa nedostatočného vysvetlenia niektorých dôvodov rozhodnutí súdov, prípadne až nepreskúmateľnosti ich rozsudkov dovolací súd pripomína, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmatečnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci. S tým názorom sa stotožnil aj ústavný súd (k tomu viď jeho rozhodnutia sp. zn. I. ÚS

364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016).

24.1. Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá len tzv. „inú vadu konania“ (teda nie zmätočnosť) zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

24.2. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

24.3. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

24.4. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Za takú vadu nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv navrhovateľky.

25. Dovolaťka výhradami k právnym záverom odvolacieho súdu a polemikou s nimi spája svoje presvedčenie, že súdy zasiahli do jej práva na spravodlivý súdny proces. Z hľadiska obsahového (viď § 124 ods. 1 CSP) ale navrhovateľka v tomto smere nenamieta procesné chyby (nesprávnosti procedúry vedenia konania), ale to, že rozhodnutia súdov spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci.

25.1. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Najvyšší súd už dávnejšie dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď prímernane R 54/2012 a 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014).

25.2. Na tom, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP, zotrval aktuálny judikát R 24/2017.

26. Naostatok najvyšší súd pripomína konštatovanie ústavného súdu v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 196/2014 (ktoré sa síce týkalo právneho stavu do 30. júna 2016, je však naďalej aktuálne), v zmysle ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti.

27. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie navrhovateľky je sčasti podané osobou, ktorá nie je oprávnená podať dovolanie. V časti, v ktorej je navrhovateľka subjektívne oprávnená podať dovolanie, je tento jej mimoriadny opravný prostriedok procesne neprípustný. Najvyšší súd preto jej dovolanie odmietol podľa ustanovení § 447 písm. b/ a c/ CSP.

28. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.